

ANDREW MICHAEL HURLEY

„Není to jen dobré, je
to skvělé. Fantastický
román.“

— STEPHEN KING

Samota

Četl jsem *Samotu*
během jedné bezesné
noci.

A byl jsem navždy
polapen.

— DAILY TELEGRAPH

ARGO

Andrew Michael Hurley
SAMOTA

ANDREW MICHAEL HURLEY

SAMOTA

PŘELOŽIL LADISLAV NAGY

The Loney

Czech edition © Argo, 2018

© Andrew Michael Hurley 2014

The right of Andrew Michael Hurley to be identified as the Author of the work has been asserted by him in accordance with the Copyright, Designs, and Patents Act 1988.

First published in Great Britain in 2014 by Tartarus Press

Translation © Ladislav Nagy, 2018

Cover art © Jan Štulo, 2018

ISBN 978-80-257-2394-4 (váz.)

ISBN 978-80-257-2509-2 (e-kniha)

Rayovi a Rosalie

Když odcházeli, přivedli k němu němého člověka, posedlého zlým duchem. A zlý duch byl vyhnán a němý mluvil. Zástupy v údivu říkaly: „Něco takového nebylo v Izraeli nikdy vidáno.“ Ale farizeové říkali: „Ve jménu knížete démonů vyhání demony.“

Matouš 9, 32-34

Jaká to šelma, jejíž chvíle teď přišla,
blíží se k Betlému se zrodit?

W. B. Yeats, „Druhý příchod“

Kapitola první

Ten podzim končil bezpochyby divoce. Během několika hodin zachvátila vřesoviště od Kenwoodu až po Parlamentní vrch vichřice, která je zbavila všech nádherných zářivých barev a zanechala po sobě jen několik zničených starých dubů a buků. Následoval opar a ticho a pak, po několika dnech, už jen zápach tlení a vater.

Jednoho odpoledne jsem tam seděl a vše si zaznamenával do zápisníku tak dlouho, že jsem zmeškal schůzku s doktorem Baxterem. Ujišťoval mě, ať se tím netrápím. Schůzkou ani stromy. On i příroda to přežijí. Nic nikdy není tak strašné, jak to vypadá.

Asi měl svým způsobem pravdu. Vyšli jsme z toho ještě dobře. Na severu se pod vodou ocitly i železniční tratě a hnědá říční voda zaplavila celé vesnice. Objevovaly se snímky lidí vylévajících vodu z obývacích, mrtvého dobytka unášeného vodou po státní silnici. A později, teprve nedávno, zpráva o náhlém sesuvu půdy na Studeném vrchu a taky o dítěti, které našli v ruinách zříceného domu na úpatí útesu.

Studený vrch. Jméno, které jsem už dávno neslyšel. Dobře posledních třicet let. Nikdo, koho jsem znal, tohle jméno nezmiňoval a já sám jsem se snažil ze všech sil na něj zapomenout. Ale asi jsem vždycky tušil, že to, co se tam stalo, nezůstane skryto navěky, jakkoli silně jsem si to přál.

Lehl jsem si na postel a přemýšlel, že bych zavolal Hannymu a zeptal se, jestli taky viděl zprávy a zda to pro něj něco znamená. Nikdy jsem se ho vlastně nezeptal, co si z toho místa pamatuje. Ale co bych přesně řekl, kde bych začal, to nevím. Ať tak či onak, jeho šlo velmi těžko sehnat. Měl spoustu práce v církvi, staral se o staré a nemocné nebo plnil své povinnosti v tom či onom výboru. Sotva jsem mu mohl nechat vzkaz, rozhodně ne týkající se tohotohle.

Jeho knihu jsem měl na policiče vedle starých brožovaných výtisků, které jsem léta chtěl věnovat charitě. Sundal jsem ji a přejel prstem po vyražených písmenech titulu a pak se podíval na zadní stranu obálky. Hanny a Caroline v sladěných bílých košilích a jejich dva chlapci, Michael a Peter, s širokými úsměvy a pihami na tvářích, v objetí svých rodičů. Šťastná rodina pastora Andrewa Smithe.

Kniha vyšla téměř před deseti lety a chlapci mezitím vyrostli – Michael byl na druhém stupni církevní školy, Peter v posledním ročníku na Oxfordu – ale Hanny a Caroline vypadali víceméně stejně jako tehdy: mladí, vyrovnaní, zamilovaní.

Chtěl jsem knihu vrátit zpět na policičku, když jsem si všiml, že pod přebalem jsou zastrčené nějaké výstřižky z novin. Hanny na návštěvě hospice v Guildfordu. Recenze jeho knihy v *The Evening Standard*. Rozhovor v *Guardianu*, který ho dostal do obecného povědomí. A výstřižek z amerického evangelického časopisu, když vyrazil na turné po univerzitách na americkém Jihu.

Úspěch *Mého druhého života s Bohem* zaskočil úplně všechny, včetně Hannyho. Byla to jedna z těch knih – jak se to píše v novinách? –, která uhranula imaginací, vystihla ducha doby. Prostě něco takového. V té knize muselo být něco, co se lidem líbilo. Měsíce se držela mezi dvaceti nejprodávanějšími knihami a nakladateli vydělala slušné jmění.

O pastoru Smithovi slyšeli všichni, i když třeba nečetli jeho knihu. A teď, při zprávách ze Studeného vrchu, se zdálo pravděpodobné, že o něm uslyší znovu, pokud se mi tedy nepodaří všechno hodit na papír a udeřit jako první, jak se říká.

Kapitola druhá

Pokud to mělo ještě jiné jméno, tak se mi nikdy nedoneslo, ale zdejší tomu tady říkali Samota – zvláštní místo-nemísto mezi řekami Wyre a Lune, kam jsme Hanny a já jezdili každé Velikonoce s Maskou, Futrem, panem a paní Bederbossovou a otcem Wilfredem, naším farním knězem. Byl to náš týden pokání a modliteb, kdy jsme chodili ke zpovědi, navštěvovali kapličku svaté Anny a hledali Boha v blížícím se jaru, které – když konečně přišlo – sotva nějaké jaro bylo: nic extra živého a opojného v sobě nemělo. Spíš připomínalo promáčenou placentu zimy.

Samota možná působila nudně a bezvýrazně, ale bylo to nebezpečné místo. Divoký, nevyužívaný pruh anglického pobřeží. Mrtvá ústa zálivu, která se dvakrát denně plnila a vyprazdňovala a ze Studeného vrchu tak dělala ostrov. Příliv přicházel rychleji než cválající kůň a každý rok se několik lidí utopilo. Nebohé rybáře vychyloval z kurzu a zanášel je na mělčinu. Sběrači srdcovek neznali prostředí zajížděli dodávkami při odlivu až na písek a o několik týdnů později je moře vydalo se zelenými obličejí a kůží jako cupanina.

Občas se tyhle tragédie dostaly do zpráv, nicméně krutost Samoty v sobě měla tu zvláštní nevyhnutelnost, že ve většině případů tyto duše zmizely v zapomnění a připojily se k nespočtu těch,

kteří zde zahynuli během uplynulých staletí ve snaze si místo podmanit. Známky starého podnikání byly vidět všude kolem: vlnolamy rozmlácené bouřemi na štěrk, dřevěná mola, z nichž zbývaly už jen pahýly trčící z bláta. A vedle toho tu stály další, ještě záhadnější stavby – pozůstatky fušersky postavených kůlen, kde kdysi vyvrhovali makrely určené pro trhy ve vnitrozemí, naváděcí světla s rezavějícími konstrukcemi, zřícenina dřevěného majáku na mysu, který prováděl námořníky a pastýře zrádnými písky.

Jenže Samotu doopravdy poznat nešlo. Měnila se s každým přílivem a odlivem, hluchý příliv odhaloval kostry těch, kteří si mysleli, že to místo mají dobře přečtené a že jeho zrádným proudům dokážou uniknout. Byly tu kostry zvířat, někdy i lidí, jednou dokonce obojí pohromadě – pastýř a jeho stádo, které moře odřízlo na starém přechodu z Cumbrie. Teď, sto let po jejich smrti nebo ještě déle, tlačila Samota jejich ostatky směrem do vnitrozemí, jako kdyby si tím chtěla dokázat, že měla pravdu.

Nikdo, kdo to místo znal, se k vodě ani nepřiblížil. Tedy nikdo kromě nás a Billyho Tappera.

Billy byl místní opilec. Znal ho každý. Jeho pád z výšin až na dno byl předem daný stejně, jako je počasí vtisknuto do mytologie místa. Pro lidi, jako byla Maska a otec Wilfred, kteří ho používali jako zářný příklad toho, jak může pití člověka zničit, to byl skutečný dar z nebes. Billy Tapper nebyl člověk, byl to trest.

Vypráví se, že původně se živil jako učitel hudby na gymnáziu, případně že řediteloval dívčí škole kdesi ve Skotsku nebo na jihu, v Hullu nebo tam někde. Jeho životní příběh líčil každý trochu jinak, ale že ho pití dohnalo k šílenství, to se přijímalo jaksi všeobecně a mezi lidmi kolovala i řada historek o jeho výstřelcích. Žije prý v jeskyni. Ve Whitehavenu někoho umlátil kladivem. Někde má dceru. Věří, že když bude sbírat různé kameny a lastury,

stane se neviditelným, takže občas, když vklopýtal do hospody U Zvonu v Malém Hagby, chřestily mu v plných kapsách kamínky a on se pokoušel upíjet lidem pivo ze sklenic s tím, že ho nevidí. Proto ten přeražený nos.

Nevěděl jsem, kolik z toho je pravda, ale to je jedno. Jakmile jste jednou Billyho Tappera spatřili, bylo vám zkrátka jasné, že cokoli se o něm povídá, může být pravda.

Poprvé jsme se setkali na betonové (byl to takový ten beton s oblázky) autobusové zastávce u silnice, jež lemovala celé pobřeží od Morecambe až po Knott End. To mohlo být tak v roce 1973, kdy mi bylo dvanáct a Hannymu šestnáct. Futr s námi nebyl. Odjel brzy ráno s otcem Wilfredem a s Belderbossovými podívat se na nějakou vitráž v kostele dvacet mil odtud – mělo to být myslím nějaké úchvatné okno v novogotickém stylu, scéna, na níž Ježíš klidní moře. A tak se Maska rozhodla, že mě s Hannym vezme do Lancasteru, abychom nakoupili jídlo a navštívili výstavu starých žaltářů v knihovně – Maska nikdy nevynechala příležitost poučit nás o dějinách naší víry. Vypadalo to, že Billy jede stejným směrem, na krku měl cedulku s nápisem – měl takových cedulek desítky a řidiči tak aspoň věděli, kam ho mají odvézt.

Další místa, kde už byl nebo která by teprve potřeboval navštívit, se odhalovala postupně, jak se převaloval ve spánku. Kendal. Preston. Manchester. Hull. V tom posledním městě žila jeho sestra, aspoň to tvrdila jasně červená kartička, kterou měl kolem krku uvázanou na tkaničce od bot a jež obsahovala informace pro případ nouze, jeho jméno, telefonní číslo jeho sestry a kapi-tálkami psaná poznámka, že je alergický na penicilin.

Tato skutečnost mě jako dítě hodně zarážela a často jsem přemýšlel, co by se stalo, kdyby *dostal* penicilin, zda by mu to mohlo ublížit víc, než si ubližoval sám. Nikdy jsem neviděl člověka, který by se takhle macešsky choval k vlastnímu tělu. Špína se mu

zažírala do prstů i do dlaní. Každý záhyb na jeho kůži byl hnědý. Oči, posazené po stranách přeraženého nosu, měl vtisknuté hluboko do lebky. Vlasy se mu plazily kolem uší a dál po krku, který pod desítkami tetování zmodral jako moře. Na tom jeho odmítání se mýt bylo cosi hrdinského, blesklo mi hlavou, zatímco mě a Hanynho Maska drhla a sušila ručníkem s železnou pravidelností.

Zhroutil se na lavičku, prázdná láhev od čehosi ležela po jeho boku na podlaze a z jeho klína na mě zvláštním způsobem zírala malá, plesnivě vyhlížející brambora. Působilo to tak nějak přirozeně, že by měl mít pouze syrovou bramboru. Takovéhle věci, říkal jsem si, jedí jen ti zoufalci, co jsou úplně na dně, kousek po kousku z nich během týdnů ukusují, jak se toulají po cestách necestách a hledají další žvanec. Stopují. Kradou, co se jim naskytne. Jezdí vlakem načerno. Jak říkám, tuláctví pro mě v tom věku mělo jisté kouzlo.

Ve spánku si něco mumlal sám pro sebe, mačkal si kapsy, které – jak všichni dosvědčovali – vydávaly zvuky, jako kdyby byly plné kamení, hořce si stěžoval na člověka jménem O'Leary, který mu dlužil peníze a nikdy mu je nevrátil, přestože vlastnil koně. Když se probudil a všiml si, kde je, snažil se ze všech sil být maximálně zdvořilý a střízlivý, Masce věnoval široký úsměv, při němž odhalil tři nebo čtyři křivé černé zuby, a dokonce smekl baret. Ona se na něj též slabě usmála, ale stejně jako u všech cizích lidí, okamžitě ho odhadla a seděla napůl zhnusená, napůl vyděšená, a pohledem upřeným na silnici jako by chtěla přivolat autobus.

Jako většina opilců, ani Billy se nezatěžoval nějakou zdvořilostní konverzací a své krvácející zlomené srdce mi hodil do dlaně jako flákotu syrového hovězího.

„Nenechte se svést démonem chlastu, hoši. Já kvůli tomu přišel o všechno,“ varoval nás, pozdvihl láhev a rozvířil sedlinu. „Vidíte tuhle jizvu?“

Zvedl ruku a zatřásl rukávem, až mu spadl dolů. Od zápěstí k lokti se mu táhla dlouhá červená jizva, proplétala se mezi vytetovanými dýkami a dívkami s ňadry jak melouny.

„Víte, kde jsem k tomu přišel?“

Zakroutil jsem hlavou. Hanny jen upíral pohled před sebe.

„Spadnul jsem ze střechy. A tudyhle mi projela kost,“ vysvětloval a prstem naznačil, kudy mu z paže trčela loketní kost.

„Nemáte náhodou cígo?“

Zavrtěl jsem hlavou a on si jen povzdychl.

„Samý kecy. Věděl jsem, že mám zůstat v Cattericku,“ vyšla z něj další nesouvislá věta.

Bylo těžké to určit – a on tedy rozhodně vůbec nevypadal jako ti pohlední veteráni, kteří se neustále objevovali v seriálu *Commando*, ale odhadoval jsem, že podle věku ve válce bojovat mohl. A taky když se zkroutil v záchvatu kašle a sundal si baret, aby si jím otřel ústa, bylo vidět, že na čelní straně baretu je nakřivo připíchnutý nějaký kov, snad vojenský odznak.

Říkal jsem si, jestli třeba proto začal pít, kvůli té válce. Ta hodně lidem ublížila, říkal Futr. Úplně jim vychýlila kompas.

Ať už byl důvod jakýkoli, já a Hanny jsme z něj nemohli spustit oči. Hltali jsme pohledem jeho špinavost, jeho brutální, téměř vetřelecký zápach. Bylo to stejné bojácné vzrušení, jaké jsme pocítovali, když jsme jednou projížděli tou částí Londýna, již Maska považovala za špatnou, a ztratili jsme se v bludišti řadovek, které těsně sousedily s průmyslovými továrnami a vrakovišti. Otáčeli jsme se na sedadlech a zírali z oken na špinavé, civějící děti, které neměly žádné hračky, jen kousky dřeva a kovu vytrhané z rozlámaného nábytku povalujícího se na dvorcích, kde postávaly ženy v zástěrách a nadávkami zasypávaly muže klopýtající z hospod na rohu. Bylo to takové safari lidského ponížení. Ukázka, jak vypadá svět bez Boha.

Billy pohlédł na Masku a nespouštěje z ní oči sáhl do plastové tašky u svých nohou, z ní vytáhl několik zmačkaných kousků hnědého papíru a ty mi vtiskl do ruky. Byly to stránky vytržené z nějakého sprostého časopisu.

Mrkl na mě a opřel se o zeď. Objevil se autobus, Maska vyskočila a rukou mu dávala znamení, aby zastavil. Já si rychle vsunul fotografie do kapsy.

„Co to děláš?“ štěkla po mně Maska.

„Nic.“

„Tak toho nech a připrav Andrewa.“

Pokoušel jsem se Hannyho přimět k tomu, aby vstal, a my jsme tudíž mohli nastoupit do autobusu, ale on se odmítal pohnout. Jen se usmíval a díval se kolem mě na Billyho, který mezitím znovu usnul.

„Co se děje, Hanny?“

Pohlédł na mě, pak zpět na Billyho. Vzápětí jsem pochopil, na co se dívá: Billy v ruce nedržel žádnou bramboru, ale svůj penis.

Autobus zastavil a my nastoupili. Řidič pohlédł za nás a zahvízdal na Billyho, ten se ale neprobudil. Řidič to zkusil ještě jednou, pak zakroutil hlavou a stiskl tlačítko, jímž se zavřely dveře. Posadili jsme se a sledovali, jak látka na Billyho kalhotách tmavne. Maska nás mlasknutím napomenula a doslova odtáhla naše obličej od okna.

„Varuji vás,“ nabádala nás, když se autobus rozjel. „Ten chlap už se do vás dostal. Stačí několik špatných rozhodnutí a vyleze ven, věřte mi.“

Přidržovala si kabelku na klíně a dívala se přímo před sebe. Já držel v jedné ruce sprosté fotky a druhou jsem si zasunul pod kabát a konečky prstů silně si sevřel břicho, abych našel to semínko špatnosti, které potřebuje jen správné podmínky bezbožnosti a zkaženosti, aby vzešlo a šířilo se jako plevel.